

Advies over de toegekende bemestingsklassen in twee gewestelijke RUP's in uitvoering van het Mestdecreet

Adviesnummer:	<u>INBO.A.4393</u>
Auteur:	Lieve Vriens
Contact:	Lieve Vriens (lieve.vriens@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	e-mail op datum van 14 april 2022
Geadresseerden:	Afdeling Mestbank Dienst Dataverwerking en -Analyse T.a.v. Ingrid De Veen Koning Albert II laan 15 1000 Brussel Ingrid.DeVeen@vlm.be
Cc:	Vlaamse Landmaatschappij Sabine De Mulder (Sabine.DeMulder@vlm.be)

Dr. Maurice Hoffmann
Administrateur-generaal wnd.

Wijze van citeren: Vriens L. (2022). Advies over de toegekende bemestingsklassen in twee gewestelijke RUP's in uitvoering van het Mestdecreet. Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Nr. INBO.A.4393. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Aanleiding

In uitvoering van het Mestdecreet bepaalt de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) voor ieder perceel in landbouwgebruik een bemestingsregime. Dit regime is onder meer afhankelijk van de ruimtelijke bestemming, vastgesteld door het plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP). Daarnaast wordt voor het bemestingsregime rekening gehouden met de ligging in kwetsbaar gebied. Het volledige grondgebied van Vlaanderen ligt in die categorie door de aanduiding als 'kwetsbare zone water'.

Door vaststelling van de gewestelijke ruimtelijk uitvoeringsplannen 'Vinderhoutse Bossen, vallei van de Oude Kale en Appensvoorde' en 'Sint-Lievens-Houtem en Kottembos' wijzigen 148 percelen naar een groene bestemming. Het bemestingsregime van de betrokken percelen wordt bijgevolg herbekeken. De VLM heeft in het kader hiervan nieuwe bemestingsklassen toegekend.

Vraag

Zijn de bemestingsklassen die de VLM toekende aan de 148 percelen waarvan de bestemming in de RUP's 'Vinderhoutse Bossen, vallei van de Oude Kale en Appensvoorde' en 'Sint-Lievens-Houtem en Kottembos' wijzigde naar een groene bestemming, in overeenstemming met de meest recente gegevens van de Biologische Waarderingskaart (BWK) of actuele toestand?

Toelichting

1 Algemeen

In groene ruimtelijke bestemmingen is elke vorm van bemesting in principe uitgesloten. Voor percelen in landbouwgebruik is onder bepaalde voorwaarden een versoepeling van het bemestingsverbod mogelijk. Dit is afhankelijk van de toegekende bemestingsklasse, die afgeleid wordt uit de BWK-typologie van het betrokken perceel.

Voor vier groepen van BWK-karteringseenheden voor graslanden en akkers, is een bepaald bemestingsregime van toepassing volgens artikel 3 van het Mestdecreet. Deze groepen zijn:

- niet-intensieve graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGN;
- potentieel belangrijke graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGI;
- intensieve graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGO;
- akkers, vertaald naar bemestingsklasse GGO.

De BWK-karteringseenheden per groep worden opgesomd in bijlage 2. De bemestingsregimes die horen bij elke groep, worden besproken in bijlage 3.

2 Controle van de percelen

Voor de controle van de toegekende bemestingsklassen houden we rekening met volgende gegevens:

- voorkomende BWK-karteringseenheden in de betrokken percelen in de eerste, tweede, derde en vierde eenheid op de BWK, uitgave 2020 (De Saeger *et al.*, 2020) en BWK Gent versie 2020 (Spanhove *et al.*, 2021),
- nog niet gepubliceerde BWK-kartering in april 2022 (INBO),
- het bemestingsregime per BWK-karteringseenheid volgens Vriens *et al.* (2011),
- aanduiding als faunistisch belangrijk gebied (De Knijf *et al.*, 2010).

Voor de controle leverde de VLM een GIS-shapefile aan met de toegekende categorieën per perceel uit de ruimtelijke uitvoeringsplannen 'Vinderhoutse Bossen, vallei van de Oude Kale en Appensvoorde' en 'Sint-Lievens-Houtem en Kottembos'.

Via luchtfoto-interpretatie bekeken we in hoeverre de landbouwpercelen ruimtelijk overeenstemmen met de percelen van de BWK en of de gegevens van de BWK, uitgave 2020 mogelijk achterhaald zijn. Bij twijfel of een perceel nog grasland is, werd gekeken naar de perceelsregistratie van 2018 t/m 2021 (AGIV 2018, 2019, 2020, 2021).

RUP 'Vinderhoutse Bossen, vallei van de Oude Kale en Appensvoorde'

In dit ruimtelijk uitvoeringsplan wijzigen 107 percelen naar een groene bestemming. 40 percelen beoordeelden we op basis van de BWK Gent versie 2020. 51 percelen zijn door INBO gekarteerd in april 2022 en 16 percelen beoordeelden we op basis van de BWK, uitgave 2020.

40 percelen liggen dus binnen de perimeter van de BWK Gent (Spanhove *et al.*, 2021). Deze kaart is geactualiseerd ná de publicatie van BWK, uitgave 2020. Voor de percelen met OBJECTID nummers 22, 28, 56, 59, 60, 74, 76, 77, 128, 136, 138, 139, 144, 153, 154, 157, 162, 171, 174, 177, 186, 224 blijft de voorgestelde bemestingsklasse overeenkomstig met de nieuwste BWK-typologie. Deze percelen zijn aangeduid met 'okBWKGent' in het veld 'opm' in bijlage 1. Voor 18 percelen moet de voorgestelde bemestingsklasse aangepast worden op basis van de nieuwe kartering. Ze zijn aangeduid met 'BWKGent' in het veld 'opm' in bijlage 1. We geven de nieuwe typologie en bemestingsklasse hieronder. De BWK-typologie van BWK Gent wordt integraal opgenomen in de update van 2023 van de BWK Vlaanderen.

- 11: van GGO naar GGI (hpr + kbs°)
- 15: van GGN naar GGO (hx, bemest en gespreid)
- 27: van GGO naar GGI (hpr + kbs)
- 97: van GGO naar GGN (n + hp* + khgml)
- 98: van GGO naar GGN (n + hp* + ha)
- 118: van GGO naar GGI (hpr)
- 124: van GGO naar GGI (hpr + kbs)
- 134: GGI was niet correct, maar is nu wel (hpr + khgml)
- 137: van GGO naar GGI (hp + ha°)
- 140: van GGN naar GGI (hpr + k(mc) + k(hf°))
- 152: van GGI naar GGN (hpr* + ha° + kbs + fauna)
- 173: van GGO naar GGI (hpr + kbs)
- 175: van GGO naar GGN (hpr*)
- 182: van GGO naar GGI (hpr + kbs)
- 190: van GGI naar GGO (hp)
- 196: van GGI naar GGO (hp + hx)
- 201: van GGO naar GGN (hp* + hr°)
- 218: van GGI naar GGO (hp + kbs).

Daarnaast werden heel wat percelen in de vallei van de Oude Kale opnieuw gekarteerd in april 2022. Deze veldgegevens worden gepubliceerd in de volgende update van de BWK, voorzien

in 2023. Voor de percelen met OBJECTID nummers 16, 17, 19, 20, 21, 38, 67, 68, 69, 70, 82, 87, 91, 94, 102, 103, 104, 108, 109, 110, 127, 145, 147, 165, 179, 180, 208 en 209 blijft de voorgestelde bemestingsklasse overeenkomstig met de nieuwste BWK-typologie. Deze 28 percelen zijn aangeduid met 'ok BWK 22' in het veld 'opm' in bijlage 1. Omdat de nieuwe typologie nog niet gepubliceerd is, vermelden we ze hieronder (tussen haakjes).

- 16, 108: blijft GGI (hpr + hpr*+ kbs + kn)
- 17, 104: blijft GGI (hpr + hpr*+ k(hf°) + kbs)
- 19: blijft GGI (hx + hpr)
- 20: blijft GGI (hpr + kbs + kbgml)
- 21: blijft GGI (hpr + hpr*)
- 38: blijft GGI (hp + hp* + mc + kbs)
- 67: blijft GGO (hx + k(hp*) + kbs)
- 68, 70, 87, 91, 94, 102, 103: blijft GGI (hpr + kbs + kbgml)
- 69: blijft GGI en blijft hpr + k(hp*)
- 82: blijft GGI (hpr en hpr + kbs)
- 109, 110, 179: blijft GGI (hpr + kbs)
- 127: blijft GGI (hx + hpr + k(mr°) + k(mc) + k(hp*))
- 145: blijft GGI (hpr + hpr* + kbs)
- 147: blijft GGO (hx + hp)
- 165: blijft GGI, meerdere BWK-percelen (hx + hpr, hpr*)
- 180: blijft GGI (hpr)
- 208: blijft GGI (hx + hpr* + kbs + k(mr))
- 209: blijft GGO en blijft hp + kbs.

Voor 24 percelen moet de voorgestelde bemestingsklasse aangepast worden overeenkomstig de nieuwe typologie (tussen haakjes). Ze zijn aangeduid met 'BWK 22' in het veld 'opm' in bijlage 1.

- 26: van GGI naar GGO (hx + k(mr) + kbs + kha)
- 39, 40: van GGI naar GGN (hpr* + kbs)
- 41, 42, 164: van GGO naar GGI (hx + hpr)
- 64: van GGI naar GGN (hpr*+ k(mr) + houtkant)
- 81: van GGO naar GGN (hpr* + kbs)
- 93: van GGO naar GGN (hpr*+ k(mr) + houtkant)
- 107, 169: van GGO naar GGI (hpr + kbs)
- 131: van GGI naar GGN: meerdere BWK-percelen, grotendeels hpr* en hp*
- 132: van GGO naar GGI (hp + hp* + kbs)
- 142: van GGI naar GGO (hx + kbp)
- 143, 155: van GGI naar GGO (hx + k(mr)° + kbs)
- 163: van GGO naar GGI (hpr + kbs)
- 172: van GGI naar GGO (hx)
- 185: van GGN naar GGO (hp + kbp + kba + kbs)
- 205: van GGO naar GGN (hpr*)
- 206, 207: van GGO naar GGI (hp + hp*+ kbs + kn)
- 220: van GGO naar GGI (hp + ni = jonge aanplant)
- 226: van GGO naar GGN (ni = jonge aanplant).

De overige 15 percelen van het RUP 'Vinderhoutse Bossen, vallei van de Oude Kale en Appensvoorde' beoordeelden we op basis van de BWK, uitgave 2020. We zijn akkoord met de voorgestelde bemestingsklassen voor de percelen met OBJECTID nummers 34, 36, 43, 47, 58, 119, 120, 156, 187, 197, 199, 213, 216 en 227. Voor het perceel met nummer 35 stellen we bemestingsklasse GGI voor. Op de luchtfoto's van de voorbije jaren is een brede randvegetatie zichtbaar, vermoedelijk een rietkraag k(mr).

- 35: van GGO naar GGI (hp + k(mr) + kbp).

RUP 'Sint-Lievens-Houtem en Kottembos'

In dit ruimtelijk uitvoeringsplan wijzigen 41 percelen naar een groene bestemming. Voor deze percelen gebeurde de beoordeling op basis van de BWK, uitgave 2020 (De Saeger *et al.*, 2020). Voor heel wat percelen dateert de kartering echter van 2003 of 2004.

Voor de percelen met OBJECTID nummers 13, 29, 44, 48, 49, 61, 72, 73, 80, 85, 90, 96, 99, 100, 101, 112, 115, 122, 130, 146, 158, 176, 181, 193, 194, 198, 221, 223 en 225 is de voorgestelde bemestingsklasse overeenkomstig met de BWK. Voor 12 percelen stellen we een wijziging van bemestingsklasse en/of BWK-typologie voor (aangeduid met 'opmerking' in het veld 'opm' in bijlage 1). Voor enkele percelen was de voorgestelde bemestingsklasse niet correct. Bij andere stemt de BWK niet meer overeen met de perceelsregistratie of recente luchtfoto's.

- 33: blijft GGO, maar is (meer dan) vijf jaar grasland. Blijvend grasland wordt als soortenarm permanent cultuurgrasland (hp) getypeerd.
- 57: van GGO naar GGI (hp + fauna, al > 5 jaar grasland)
- 71, 92: van GGO naar GGN (hr + kb, verruigd grasland op luchtfoto 2021)
- 111: blijft GGO (hx, gras sinds 2019)
- 113: van GGO naar GGN (ni que = jonge aanplant van eik)
- 88, 117, 148: van GGO naar GGI (hp + hp* is potentieel belangrijk grasland)
- 84: van GGO naar GGN (lhi + lhb is bos)
- 121: blijft GGO omdat dit het hp-deel van hp + hp* is.
- 126: van GGO naar GGN (lhi, was bebost op luchtfoto 2020).

Conclusie

Van 92 percelen van het RUP 'Vinderhoutse Bossen, vallei van de Oude Kale en Appensvoorde' is de BWK geactualiseerd ná de publicatie van BWK, uitgave 2020. Het gaat over 40 percelen binnen de perimeter van de BWK Gent en 52 percelen in de vallei van de Oude Kale (april 2022, INBO). Voor respectievelijk 22 en 28 percelen heeft dit geen impact op de voorgestelde bemestingsklasse. De overige 15 percelen van dit RUP zijn beoordeeld op basis van de BWK, uitgave 2020. Met uitzondering van 1 perceel is het INBO akkoord met die voorgestelde bemestingsklassen.

De 41 percelen van het RUP 'Sint-Lievens-Houtem en Kottembos' zijn beoordeeld op basis van de BWK, uitgave 2020. Voor 29 percelen zijn we akkoord met de voorgestelde bemestingsklasse. Voor twaalf percelen stellen we een wijziging van bemestingsklasse en/of BWK-typologie voor.

Samengevat voor de twee RUP's:

- Percelen met OBJECTID nummers 11, 27, 35, 41, 42, 57, 88, 107, 117, 118, 124, 132, 137, 148, 163, 164, 169, 173, 182, 206, 207, 220: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGO naar GGI
- Percelen met OBJECTID nummer 71, 81, 84, 92, 93, 97, 98, 113, 126, 175, 201, 205, 226: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGO naar GGN
- Percelen met OBJECTID nummer 26, 142, 143, 155, 172, 190, 196 en 218: voorstel tot wijziging van GGI naar ontheffing van de bemestingsbeperking (GGO)
- Percelen met OBJECTID nummer 15 en 185: voorstel tot wijziging van GGN naar ontheffing van de bemestingsbeperking (GGO)
- Perceel met OBJECTID nummer 140: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGN naar GGI
- Percelen met OBJECTID nummer 39, 40, 64, 131 en 152: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGI naar GGN.

Referenties

AGIV (2018). Landbouwgebruikspercelen LV 2018. Eenmalige perceelsregistratie, Departement Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel

AGIV (2019). Landbouwgebruikspercelen LV 2019. Eenmalige perceelsregistratie, Departement Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel

AGIV (2020). Landbouwgebruikspercelen LV 2020. Eenmalige perceelsregistratie, Departement Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel

AGIV (2021). Landbouwgebruikspercelen LV 2021. Eenmalige perceelsregistratie, Departement Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel

De Knijf G., Guelinckx R., T'jollyn F. & D. Paelinckx (2010). Biologische Waarderingskaart, versie 2. Indicatieve situering van de faunistisch belangrijke gebieden (Rapport en digitaal bestand). Rapporten van het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek 2010(31). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

De Saeger S., Guelinckx R., Oosterlynck P., De Bruyn A., Debusschere K., Dhaluin P., Erens R., Hendrickx P., Hendrix R., Hennebel D., Jacobs I., Kumpen M., Opdebeeck J., Spanhove T., Tamsyn W., Van Oost F., Van Dam G., Van Hove M., Wils C. & Paelinckx D. (red.) (2020). Biologische Waarderingskaart en Natura 2000 Habitatkaart, uitgave 2020. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2000 (35). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: doi.org/10.21436/inbor.18840851

Spanhove T., Jacobs I., Van Oost F., Van Dam G. (2021). Biologische waarderingskaart Gent versie 2020. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2021 (21). Instituut voor Natuur en Bosonderzoek, Brussel. DOI: doi.org/10.21436/inbor.34494634

Vriens L., Bosch H., De Knijf G., De Saeger S., Guelinckx R., Oosterlynck P., Van Hove M. & Paelinckx D. (2011). De Biologische Waarderingskaart. Biotopen en hun verspreiding in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Mededeling van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. INBO.M.2011.1. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Bijlage 1:

GIS-shapefile (INBO.A.4393_bijlage1.zip) met aanduiding van 'ok', 'okBWKGent', 'ok BWK 22' of 'BWKGent', 'BWK 22' en 'opmerking' in de kolom 'opm' (enkel digitaal beschikbaar).

Bijlage 2:

BWK-karteringseenheden voor graslanden en akkers, gegroepeerd volgens het bemestingsregime zoals voorzien in artikel 3 van het Mestdecreet (Vriens *et al.*, 2011).

Niet-intensieve graslanden:

- halfnatuurlijke graslanden: ha, hc, hd, hf, hk, hm, hn, hu (49° van art. 2, 60° van art. 3)
- De graslanden hp*, hpr*, hpr+da, hr (51° van art. 2, 62° van art. 3)
- De graslanden hpr*+da (52° van art. 2, 63° van art. 3)
- De graslanden hpr* met elementen van mr, mc, hu, hc (53° van art. 2, 64° van art. 3)

Potentieel belangrijke graslanden (50° van art.2, 61° van art. 3):

- Hp+k(.): cultuurgraslanden met waardevolle kleine landschapselementen in de grasland-, moeras-, of waterrijke sfeer, bv. hp+mr, hp+kn, hp+hc, hp+k(ae), hp+k(hc), hp+k(mr). Deze lijst is niet limitatief, eender welk complex met dergelijke waardevolle vegetaties wordt als potentieel belangrijk grasland beschouwd.
- Hp+fauna: overdruk faunistisch belangrijke gebieden

- Hp-graslanden op lemige en kleiige, relatief vochtige bodems in valleien met een hoge ecologische prioriteit (hpriv)
- Hpr: weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf

Intensieve graslanden:

- Grasland dat niet valt onder een van bovenstaande groepen (56° van art.2, 66° van art. 3)
- Hp: soortenarm permanent cultuurgrasland
- Hx: zeer soortenarm, vaak tijdelijk cultuurgrasland.

Akkers: Landbouwgronden, die geen grasland zijn en gebruikt worden voor land- of tuinbouwteelten in ruime zin zoals akkerbouw, fruitteelt, groententeelt, sierteelt, graszodenteelt (67° van art. 3)

Bijlage 3: Te onderscheiden bemestingsregimes volgens het Mestdecreet (Vriens *et al.*, 2011).

Algemeen mestverbod: meststoffen mogen enkel opgebracht worden op landbouwgronden en mogen niet geloosd of gestort worden in openbare rioleringen, in oppervlaktewateren, in grondwater, op openbare wegen, op bermen en op alle andere plaatsen die geen landbouwgrond zijn. Uitzonderingen zijn voorzien voor parken en tuinen en bij aanplanten van bomen. In de waterwingebieden type 1 geldt echter een absoluut bemestingsverbod.

Mestbeperking 'niet intensieve graslanden' (GGN): wanneer niet intensieve graslanden in landbouwgebruik zijn, is enkel bemesting toegestaan via rechtstreekse mestuitscheiding bij begrazing waarbij 2 grootvee-eenheden per hectare op jaarbasis worden toegelaten. Deze mestbeperking is juridisch enkel voorzien voor landbouwgronden gelegen in natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden of natuurreservaten, uitgezonderd de huiskavels daarbinnen.

Mestbeperking 'Potentieel belangrijke graslanden'(GGI): voor landbouwgronden gelegen in natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden of natuurreservaten is voor deze graslanden een bemesting toegestaan via rechtstreekse mestuitscheiding bij (na)begrazing waarbij 2 grootvee-eenheden per hectare op jaarbasis worden toegelaten. In afwachting van de natuurrichtplannen, kan een supplementaire bemesting van 100 kg stikstof uit chemische meststoffen per ha per jaar toegestaan worden, op voorwaarde dat daarvoor een beheersovereenkomst wordt afgesloten.

Mestbeperking 'langs waterlopen': Het opbrengen van mest is verboden op stroken gelegen binnen een afstand van 10 m landinwaarts gemeten vanaf de bovenste rand van een waterloop gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk en van 5 m in de overige gevallen. Deze regel wordt niet via de BWK geïmplementeerd, omdat deze geen informatie bevat over het overgrote deel van de waterlopen.

Intensieve graslanden en akkers (GGO): Hier kan ontheffing van de bemestingsbeperking verkregen worden indien het in 2008 aangegeven was als intensief grasland of akker ofwel zo aangegeven was in het jaar voorafgaand aan de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Uitvoeringsplan waarin het een groene bestemming kreeg.